Stortingets Energi- og miljøkomité

Oslo, 14.10.2026

Innspill til statsbudsjett 2026 fra FFA, forskningsinstituttene

Vi viser til vår anmodning om å møte i komiteens budsjetthøring og vil med dette kommentere Regjeringens budsjettforslag ihht Klima- og miljødepartementet Kap 1410, post 71 og 73, samt Energidepartementet Kap 1850, post 73.

Norge må investere mer i systematisk kunnskapsutvikling for omstilling og teknologiutvikling til et trygt nullutslippssamfunn med god samfunnssikkerhet, verdiskaping og konkurransekraft

Systematisk kunnskap- og teknologiutvikling er avgjørende for et trygt, bærekraftig og konkurransedyktig samfunn som greier omstillingen til nullutslipp innen 2050 og når Naturavtalens mål innen 2030. «Forsking er viktig for å styrke Noregs konkurransekraft og fornye samfunnet», skriver regjeringen i budsjettforslaget for 2027. Det er lett å være enig i. EU og våre naboland satser på forskning og innovasjon som en nødvendighet for omstilling, innovasjon og konkurransekraft. Men i årets budsjettforslag ser vi ikke de store ambisjonene, selv om er «Forskningskraft – kunnskap som forvandler». Foreslåtte forskningssatsinger i budsjettforslaget er faktisk omfordeling og øremerking innenfor dagens bevilgningsnivå. Det kan også være fornuftig, men er ingen satsning.

EU plasserer "research at the heart of our economy" og satser tungt for å styrke konkurranseevne, energiomstilling og innovasjon. Våre naboland Sverige, Danmark og Finland øker sine forskningsinvesteringer kraftig for å omstille forvaltning, næringsliv og velferdssektor raskt nok. Norges fossilavhengige økonomi gjør at vi står overfor enda større omstillingsutfordringer enn resten av Europa. Vi trenger nye, grønne og trygge løsninger som utnytter våre konkurransefortrinn, og vi trenger dem raskt. Det tiåret vi er inne i, blir avgjørende for hvordan livene våre blir i fortsettelsen og for hvilket samfunn vi overlater til kommende generasjoner. Det koster å investere i forskning, men det er dyrere og innebærer risiko å la være. I krevende budsjettprioriteringer er forskning og innovasjon et område vi ikke har råd til å kutte.

Regjeringens ambisjon om å sørge for at utslippene fra olje- og gassproduksjonen på norsk sokkel kuttes med 50 prosent innen 2030 sammenlignet med 2005 og til netto null i 2050, skal kombineres med å opprettholde et langsiktig produksjonsnivå på norsk sokkel slik at en kan levere olje og gass som Europa etterspør. Underveis må Norge bruke mer av midlene til å investere i forskning, teknologiutvikling og innovasjon for å håndtere den omstillingen som vil komme litt lenger ut i tid, trolig med en brattere omstillingskurve enn tidligere forutsatt. Forskning og innovasjon vil være en forutsetning for å utvikle energi- og nullutslippsteknologi og for at næringsliv skal kunne bruke sin kapasitet og kompetanse til å bygge grønn konkurransekraft og innbyggerne skal håndtere omstillingen.

Forskning og utvikling får samlet en realnedgang på 1,1% fra 2026 i regjeringens budsjettforslag. Regjeringen opprettholder målet om at samlet investering i forskning skal utgjøre 3% av BNP, slik også EU gjør. For å mobilisere næringslivets egen investering i FoU, må statens investeringer i en overgangsperiode økes fra 0,88% til 1,25 % av BNP innen 2030. Det vil si 64 mrd kr eller en økning fra regjeringens forslag på 51,5 mrd til ytterligere 3,1 mrd. kr pr år til 2030. Danmark og Finland ligger på 1,0%, Finland har vedtatt å øke nivået til 1,2% innen 2030. Selv med fluktuasjoner i BNP, er dette en relevant og anerkjent målestokk på FoU-intensitet i samfunnet.

En vesentlig økning i FoU-investeringene bør komme på Energi- og miljøkomiteens områder for å lykkes med målene for trygg energitransisjon, klimagassreduksjon og bærekraftig natur- og arealbruk. Omfordeling av eksisterende midler til mer effektiv bruk er bra, men ikke tilstrekkelig for å gjøre det løftet som er nødvendig.

Miljøinstituttene er viktige leverandører av forskning og kunnskap til klima- og miljøforvaltningen.
De er fristilt fra staten, i hovedsak organisert som selvstendige stiftelser, og finansieres i stor grad gjennom konkurranseutsatte forskningsmidler og oppdrag. Samtidig forventes de å ivareta langsiktige nasjonale kunnskapsbehov. Miljøinstituttenes grunnbevilgning er i 2026 kritisk lav på 10 % av de samlede inntektene (inkl Retur-EU). Instituttene skal samtidig opprettholde kostnadskrevende laboratorier, feltstasjoner,

Postboks 5490, Majorstuen 0305 Oslo Tlf 915 46 610 Epost: agnes.landstad@abelia.no

forskningsinfrastruktur og spesialisert kompetanse. Den lave grunnbevilgningen svekker mulighetene for langsiktig kunnskapsutvikling og uavhengig, anvendt forskning.
Regjeringens budsjettforslag foreslår å avvikle post 70 *Nasjonale oppgaver ved miljøinstituttene* som utgjorde 71,5 mnok i 2026, altså midler til instituttenes arbeid for KLD. Av disse foreslås 27,2 MNOK å benyttes til å styrke instituttenes grunnbevilgning, 13,4 MNOK foreslås kuttet, mens 33,8 MNOK overføres til forvaltningens poster, bl.a. post 21.

FFA er isolert sett fornøyd med følgende i budsjettforslagene:
KLD:

- Grunnbevilgningen til miljøinstituttene økes med 27,5 MNOK (Kap 1410, post 71)
- Noen mindre poster økes, bl.a. styrket innsats og dokumentasjon på oppfølging av tiltaksplaner for villrein og satsing på naturrestaurering av bl.a. Oslofjorden.

ED:

- Den samlede forskningsrammen til energiforskning videreføres på samme nivå som i 2026 (1.105 MNOK)
- Det er positivt at energiforskningsmidler som tildeles Forskningsrådet, skal støtte opp under målene i Energi2050-strategien fra 2027, i et samspill med forskningsmidler fra andre sektorer, bl.a. nye Forskningssentre for miljøvennlig energi (FME).

FFA foreslår at Stortinget reverserer regjeringens foreslåtte kutt i forskningsbevilgningene til forskningsinstituttene med 13,4 MNOK slik:

1. Kap. 1410, post 71 Grunnbevilgning til miljøinstituttene under Norges forskningsråd styrkes med 13,4 MNOK ut over regjeringens forslag

Kuttet i FoU-midle på 13,4 MNOK i FoU-midler må reversere for at instituttene fortsatt skal kunne være driver for omstilling gjennom å bygge ny kunnskap, teknologi og løsninger og ivareta samfunnsoppdraget slik det er definert av regjeringen: "Instituttsektoren skal utvikle kunnskapsgrunnlag for politikkutforming og bidra til bærekraftig utvikling og omstilling, gjennom forskning av høy kvalitet og relevans."

FFA foreslår at Energidepartementet øker forskningsbevilgningen i 2027 med 40 MNOK ut over forslaget til statsbudsjett slik:

2. Kap. 1850 *Klima, industri og teknologi,* post 73 *Noregs forskingsråd styrkes* med 40 MNOK til Kunnskaps – og teknologiutvikling for Sikkerhet, robusthet og fleksibilitet i energisystemet

Robusthet i energisystemet er avgjørende for samfunnssikkerheten og en del av totalforsvaret. Kraftproduksjon, lagring, transmisjon og transport, leverandørkjeder osv er sentrale tema for å sikre et stabilt og pålitelig energisystem som er kritisk for nasjonal beredskap. Midlene bør lyses ut i 2027 som oppfølging av Energi2050-strategien og totalforsvarsmeldingen.

3. Norge må delta i neste rammeprogram for forskning og innovasjon *Horisont Europa 2,0* og i de delene av Konkurranseevnefondet som vil bli tett knyttet til forsknings- og innovasjonsprogrammet.

Vennlig hilsen

Agnes Landstad
Daglig leder FFA

Forskningsinstituttenes Fellesarena organiserer 33 selvstendige non-profit forskningsinstitutter og -konsern som fyller kriteriene for grunnfinansiering fra sektordepartementene via Forskningsrådet. De utgjør til sammen 7200 årsverk og 12 mrd kr i årlig omsetning, hvorav 1,4 mrd kr fra utlandet. Samfunnsoppdraget krever at instituttene skal bidra med forskning av høy kvalitet og relevans til anvendelse i næringsliv, forvaltning og i samfunnet for øvrig. Norge har i sin instituttsektor et velfungerende apparat for anvendt, tverrfaglig og målrettet forskning og problemløsning som bidrar til konkurransekraft, innovasjonsevne og omstilling i næringsliv og offentlig sektor.